

แก้ให้ถูก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “แก้ภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อดังกล่าว ขอขอบพระคุณพระอาจารย์เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาตอบคำถามในคำตอบที่ชื่อว่า “นอกใจ” ผมได้ฟังแล้วขงนลุกทุกครั้งที่พระอาจารย์กรุณากระแทก จนรู้สึกงาตัวเองนี้โงะเขลนนัก แต่ที่โงะมากกว่านั้นก็คือยังเกิดความไม่กระจ่างในการดูจิต ขอความกรุณาพระอาจารย์ตอบคำถามดังนี้ครับ

๑. เมื่อจิตสงบแล้ว เมื่อมีสิ่งใดที่เห็นได้เด่นชัด ก็ยกสิ่งนั้นขึ้นมาพิจารณาใช้ใหม่ครับ

๒. เมื่อพิจารณาไปแล้วมันยังไม่กระจ่างแจ้ง แต่จิตมันถอนออกจากการพิจารณา เรียกว่ากำลังจิตอ่อน ให้กลับมาพุทโธเพื่อสะสมกำลังก่อน แล้วกลับไปพิจารณาใหม่ ถูกต้องไหมครับ

ขอแค่ ๒ คำถามก่อน ระยะเวลาขงอีกไกล ค่อยเป็นค่อยไปครับ ขอความกรุณาหลวงพ่อดังกล่าวด้วย

ปล. ตั้งแต่ภาวนามา ชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงานดีขึ้น (หมายถึงทำงานผิดพลาดน้อยลง) ดำเนินชีวิตด้วยความมีสติ มีความสุขในการปฏิบัติภาวนาครับ ขอขอบพระคุณพระอาจารย์มากครับ

ตอบ : นี้คำถามเนาะ คำถามอาร์มภทว่า ถูกใจมากที่หลวงพ่อดังกล่าวตอบเรื่อง “นอกใจ”

คำว่า “นอกใจ” คือเวลาปฏิบัติแล้วมันส่งออก มันอยู่นอกจากใจ นอกจากหัวใจง ถ้า นอกจากหัวใจ มันเป็นปกติ มันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงของคน มันมีความคิด ความคิดมันส่งออก

คำว่า “ส่งออก” นี้เป็นศัพท์ของกรรมฐาน ศัพท์ของกรรมฐานว่าจิตส่งออก ความคิดนี้มันส่งออก คำว่า “ส่งออก” เป็นศัพท์ของกรรมฐาน แต่ถ้าเป็นทางโลก การส่งออกคือส่งสินค้าข้ามประเทศ การส่งออก ส่งไป เราส่งยานอวกาศไปดวงจันทร์ นี่การส่งออก

“แต่ไม่ได้ส่ง ก็มันอยู่ที่ความคิดฉัน”

คำว่า “ส่งออก” นี้เป็นศัพท์ของกรรมฐานไง เวลามันแว็บออกนี่เขาเรียกว่าส่งออกแล้ว นี่คนที่เขาไวใจ แต่คำว่า “ส่งออก” เราก็คิดไป ส่งออกใช่ไหม ส่งออกก็ต้องระบบขนส่ง จะส่งออกจะด่านไหน จะไปมาเลเซียต้องด่านสะเดา ถ้าจะไปลาวก็ต้องหนองคาย ถ้าจะไปพม่าก็ไปแม่สอด เราจะส่งไปไหนละ จะส่งออกไปไหน

เวลาคิดกันมันอยู่ที่มาตรฐานของหัวใจ อยู่ที่ความคิดของคน ถ้าความคิดของคนพัฒนาความคิด ลูกศิษย์กรรมฐาน คำว่า “ส่งออก” ก็เข้าใจ ที่นี้พอเข้าใจปั๊บ เวลาเราปฏิบัติแล้วถามปัญหา มา ถ้าถามปัญหามาบอกว่า เวลาภาวนาไปแล้วรู้อย่างนั้นๆ มันถูกต้องหรือไม่

ถ้ามันถูกต้องหรือไม่ เราถึงบอกว่ามันนอกหัวใจ นอกหัวใจคือว่าถ้ามันเกิดนิมิตการออกไปมันนอกหัวใจ เราจะต้องกลับมาพุทโธๆ เข้ามาในใจของเรา ถ้าเข้ามาในใจของเรา เข้าไปแล้วงงนะ

เวลาเราปลูกบ้านนะ เราสร้างบ้านของเราเอง เรื่องในบ้านของเรา เราไม่ค่อยเข้าใจหรอก แต่ถ้าเรื่องของสังคมนี้เก่งมากเลย เวลาไปร้านกาแฟ ไปเจอเพื่อน ถ้าเพื่อนถามอะไรตอบได้ทุกเรื่องเลย แต่เรื่องในบ้านตัวเองยังแก้ไม่ตก ยังแก้เรื่องของตัวเองไม่ได้เลย แต่ถ้าลองไปร้านกาแฟ ไปนั่งคุยกัน เพื่อนถามทุกปัญหาได้หมด ตอบได้หมด เคลียร์ปัญหาให้คนอื่นได้หมดเลย แต่ปัญหาของตัวเองเคลียร์ไม่ได้ ทุกข์อยู่คนเดียวไง นี่ใจ นอกใจ นอกใจเรื่องของคนอื่นไร เรื่องของคนอื่น เราเข้าใจหมด เรารู้หมด แต่เรื่องของตัว เราไม่รู้

แต่ถ้าในใจ บ้านของเรา ทำไมเราจะไม่รู้ เป็นคนออกแบบเอง ช่างจะสร้าง บอกให้สร้างตามที่เราพอใจ แล้วตรงไหนที่จะใช้งานอย่างไร เราสั่งไว้เอง เราเป็นคนบอกไว้เอง แล้วเราทำของเราเอง นี่ในใจ ในใจมันจะเข้าใจไง มันจะเข้าใจเรื่องตรงนี้ไง

ฉะนั้น คำว่า “นอกใจ” คือนอก ออก ส่งนอก พอส่งออกไป พอส่งนอก มันเถียง นักปฏิบัติจะเถียงว่า “หลวงพ่อกอยจับผิดแต่คนอื่นนะ อะไรก็ผิดไปหมดเลย ส่งออกๆ มันจะส่งออกที่ไหน ก็คิดอยู่คนเดียว มันส่งออกไปไหน โอ้ย! หลวงพ่อนี้ใช้ไม่ได้เลย” นี้วุฒิภาวะคนยังไม่เท่ากัน แต่พอวุฒิภาวะคนเท่ากันนะ เรื่องนี้มันจะซาบซึ้งมาก

ฉะนั้น เวลาคนมาถามปัญหาใจ ทุกคนจะถามปัญหา “หลวงพ่ ออย่างนี้ๆ ถูกไหม”

ถูก พอถูก เขาว่าได้ไต่ด่ามันเลย ทุกคนออกจากเราไปนะ “อ้าว! ก็หลวงพ่อบอกว่าถูกใจ”

คำว่า “ถูก” ถูกหมายถึงว่า พื้นฐานถูกไหม แม้แต่โยมเข้าวัด ก้าวเข้ามาในวัดนี้ถูกไหม ถูก เพราะโยมมาถูกวัดเรา แต่ถ้าโยมไม่ก้าวเข้ามาในวัดเลย โยมก็จะก้าวไปเรื่องโลก ก้าวไปสุขุมหัวใจ ก้าวไปเอาความเร่าร้อนมาเผาหัวใจ ถ้าอย่างนั้นนะไม่ถูก แค่เดินเข้าวัด เดินออกจากความเร่าร้อนนั้นมาเข้าสู่ความสงบ มาเข้าสู่ความสงบระงับ อย่างนี้ถูกไหม ถูก

โยมเพียงก้าวเข้ามาในวัดนะ ถูกแล้วโยมได้อะไร ก้าวเข้ามาในวัด ไม่รู้หรือ เดินเข้ามาในวัดยังหลงเลย ไปไม่ถูกหรือ เพราะไม่เคยเข้าวัดนั้นนะ

นี่ถูกไหม ถูก เข้าวัดมาถูกไหม ถูก แต่โยมรู้ไหมว่าในวัดมันมีตรอกซอกซอยไปตรงไหน กุฏิร้านเขาแบ่งกันอย่างไร โยมรู้ไหม แล้วโยมก็ยังไม่รู้เลย แล้วบอกถูก...ถูกก็เข้าวัดมาถูกใจ

นี่ไง จะบอกว่า แก่ภาวนาใจ เราบอกว่าเราจะแก้ให้ถูก ถ้าแก้ให้ถูก สิ่งที่ทำมานั้นถูกไหม โดยพื้นฐานทำมาถูกไหม ถูก ถูกแล้วทำอย่างไรต่อ ถูกแล้วพยายามหาประสบการณ์

ถ้าเราภาวนาไปแล้วมันถูกมันผิด เห็นไหม มันถูกมันผิด ถ้ามันผิด เรารู้ว่าผิดพลาดแล้วเราก็จะละวางมัน แล้วทำให้มันถูกต้องขึ้นไป พอถูกต้องขึ้นไป พอสูงขึ้นไป มันก็มีผิดดักอยู่ข้างหน้าอีกแล้ว มันมีความผิด ความที่เราไม่เข้าใจดักอยู่ข้างหน้าเลย แต่ถ้ามันยังมาไม่ถึง ไม่ต้องไปห่วง ไม่ต้องกังวลใจ เราถึงบอกว่าถูกใจ

เราบอกว่าถูก แต่สิ่งที่เ็งจะเผชิญ สิ่งทีเ็งจะได้พบข้างหน้ามันยังอีกมหาศาลเลยนะ แต่ถ้าอีกมหาศาล วางไว้ก่อน

เวลาพูด เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ เวลาหลงตาท่านกลับไปหาหลวงปู่ มัน ท่านบอกว่าออกไปวันสองวันก็กลับแล้ว เพราะไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านให้กำลังใจ เวลาท่านพูด มันฮึกมันเหิม ไปอยู่คนเดียวนะ คิดเองไม่ได้ ทำเองไม่ได้ คอตกนะ ท่านก็พยายามจะกลับไปหาหลวงปู่มันเพื่อให้หลวงปู่มันได้เทศน์ให้ฟัง เขาเรียกว่าไปชาร์จไฟ นี่ก็เหมือนกัน เราไปอยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านพยายามจะให้กำลังใจ

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลามามากปัญหา ใ้อเราก็อยากจะให้กำลังใจ อยากจะให้ความชุ่มชื้น อยากให้คนอาจหาญ อยากให้คนมีกำลังใจ

“ถูกไหม”

“ถูกๆ”

ถูกต้องนี้ คำว่า “ถูก” เพราะมันมา จะว่าผิดได้อย่างไร ไม่ผิด เขาจะมีประสบการณ์อะไร มาถามเรา เขาปฏิบัติมาอย่างนี้ถูกไหม ถูก แล้วข้างหน้าต่อไปอย่างไรละ แล้วถ้าถูกนะ ข้างหน้าต่อไป ถ้าถูกแล้ว ถ้าเรากำหนดพุทโธต่อเนื่องขึ้นไป แล้วเราใช้สติปัญญามากขึ้นไป เห็นไหม

เขาว่าแก้ให้ถูกใจ แก้ให้ถูกแล้วถูกอย่างไรละ แก้ให้ถูกแล้วถูกอย่างไรละ

เราเปรียบเทียบนะ เปรียบเหมือนคนทอดแห เวลาคนทอดแห เราจะสอนให้คนทอดแห เห็นไหม ต้องจับให้ตึนะ แล้วพอเราเหวี่ยงออกไป แหมมันจะกางออกนะ เพื่อทอดเอาปลานะ แล้วเราทอดแห เราทำของเราเต็มที เวลาเราเหวี่ยงออกไป โอ้โฮ! แหมมันบานเต็มที่เลย แต่มันไม่มีปลา เวลาสาวขึ้นมา แหเปล่าๆ ไม่มีปลาเลย นี่ไง ทอดแหถูกไหม ถูก แต่ได้ปลาหรือเปล่า ยัง

นี่ก็เหมือนกัน เราทำถูกไหม ถูก แต่เราทำนี่มันต้องมีประสบการณ์ ทำแล้วมันต้องมีสติ มันต้องมีสมาธิ มีสมาธิคือความอบอุ่น แล้วถ้าเกิดจับกิเลสได้ จับกิเลสได้คือเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันจับกิเลสได้ นั่นนะมันเป็นแหล่งที่ว่ามีปลา ยังไม่ได้ปลานะ มันเป็นแหล่งที่มีปลา เราเห็นสติปัญญา ๔ เราจับกิเลสได้ แต่ถ้าเราพิจารณาไป เวลามันปล่อย เราได้ปลาชิวปลาสร้อย แต่เราพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลามันขาด นั่นนะเราได้ปลาบึกเลย ตัวใหญ่ๆ เลย นี่ไง เวลาถูก มันถูกมาแต่ละชั้นตอนไง

แก้ให้ถูกๆ ฉะนั้น สิ่งที่แก้ก็แก้ให้ถูก ทำให้มันถูก แล้วทุกคนจะทำถูกหมดหรือ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ไปศึกษากับเขา เขาก็ยังชักนำกันไป แต่ก็พยายามจะแก้ไขขึ้นมาให้มันถูก เห็นไหม แก้ให้ถูกๆ ถ้าแก้ให้ถูก มันค่อยดำเนินการขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

คำว่า “ถูก” เวลาโยมมาถามปัญหาณะ พอเจอหน้าครั้งแรกเลย บอกผิด ผิดหมดเลยนะ แล้วโยมจะทำอย่างไรกันล่ะ

แล้วบอกว่าถูกไหม ถูก ถูกเพราะได้ทำมา ถูกเพราะได้ทอดแห แหมันกางออกไป แต่ได้ปลาไม่ได้ปลา มันยังไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ เราก็ต้องพยายามทอดต่อไป ทอดต่อเนื่องต่อไป ทีนี้จะได้ปลาไม่ได้ปลา มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคนนะ ถ้าอำนาจวาสนาดี มันไปที่ปลาชุกชุม ไปที่เขตอภัยทานหน้าวัด ลองทอดไปสิ หน้าวัด เขตอภัยทาน เขาเลี้ยงปลาไว้ ให้คนไปเลี้ยงปลาเหวี่ยงไปเลย นั่นนะ เขตนั้นนะเขตที่มันจะได้ปลา บารมีของคน แต่ของเรามันอยู่ที่แห้งแล้ง มันไม่ได้ปลาเลย

ฉะนั้น คำถามนะ “๑. เมื่อจิตสงบแล้ว เมื่อมีสิ่งใดที่เห็นเด่นชัด ก็ยกสิ่งนั้นขึ้นมาพิจารณาให้ใหม่”

ใช่ เริ่มต้นคำว่า “จิตสงบ” ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอกทำความสงบของใจให้ได้ก่อน ทำความสงบของใจให้ได้ก่อน ทำความสงบของใจนี่นะ มันมีผลมหาศาลเลย

ผลมหาศาล หมายความว่า เวลาเราบวชพระมาแล้ว จิตใจเรายังฟุ้งซ่านอยู่ มันคิดออกไปนอกเรื่องนอกราว มันร้อน มันร้อน มันมีแต่ความทุกข์ความยาก มันแบกโลก คนแบกโลกไว้ทั้งใบเลยนะ เพราะมันคิดจินตนาการไปได้หมด คนแบกโลก โลกมันหนักนะ มันทับเอาตัวแทบแบนเลย แต่พุทธโง่ๆ จนมันสงบ คนไม่แบกโลก มันสามารถสละโลกได้ คนที่สามารถสละโลกได้ มันจะมีความสุขขนาดไหน

ทำจิตให้สงบ ทำจิตให้สงบเพื่อให้พระเป็นพระที่ดีไง ถ้าพระ ถ้าจิตสงบแล้ว พระอยู่ในศีลในธรรม ถึงเป็นพระ พระที่ดี ถึงจะเป็นสมมุติสงฆ์ เป็นปุถุชน แต่เป็นพระที่ดี ถ้าเป็นพระที่ดี มันมีความสงบร่มเย็นแล้ว

ฉะนั้น ทำความสงบของใจให้ได้ก่อน ทำความสงบของใจให้ได้ก่อน

หนึ่ง จิตใจมันสงบ พระนั้นมันจะมีที่อยู่ ที่อยู่ในชีวิต ชีวิตพระไม่เดือดร้อน แล้วเวลาอยู่ในสังคมาของพระ สังคมาของพระด้วยกันเป็นหมู่คณะ ถ้าสังคมาของพระ ๔ องค์ ๕ องค์ ๖ องค์ ๗ องค์ ๑๐ องค์ขึ้นไป มันอยู่กันด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มันอยู่กันด้วยความไว้วางใจ มันไม่ได้อยู่ด้วยความหวาดระแวง ถ้าอยู่ด้วยความหวาดระแวง เราจะไปภาวนาอะไรล่ะ

นิรจนธรรมมันทางกันสมาธิ เราระแวงไปหมดเลย เราภาวนาจะผิดหรือถูก เราอยู่นี้ เราทำข้อวัตรหรือยัง พระองค์อื่นเขาจะมองเราว่าอย่างไร เราทำไปแล้วจะสะเทือนพระองค์นั้นไหม พระองค์นั้นเขาอยู่แล้วเขาจะคิดอะไรกับเรา...โอ้โฮ! ตายเลย แบกโลกๆ

เราจะวางโลก เห็นไหม ถ้าจิตสงบ มันสงบได้ มันวางหมดนะ พระเราก็เป็น สหธรรมิก เป็นศากยบุตรด้วยกัน เป็นพระด้วยกัน เราถือธรรมวินัย เราทำตามธรรมวินัย แล้วมีครูบาอาจารย์ทำเป็นแบบอย่าง เราจะเน้นคำว่า “เมื่อจิตสงบแล้ว” ครูบาอาจารย์ของเราท่านมองตรงนี้

ที่เราทำความสงบของใจกัน ที่ว่าทำสมาธิ...ไม่ใช่

ทำสมาธิ ทำมาเพื่อทำความสงบ แต่ศาสนาพุทธสอนเรื่องธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม สัจธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สอนเรื่องทำสมาธิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เป็นคนดี สอนให้สมาธิปฏิรูป ถ้าเป็นสมาธิก็เป็น สัมมาสมาธิ ถ้าเป็นปัญญาก็เป็นสัมมาปัญญา

สัมมาๆ สัมมาปัญญา ปฏิบัติเพื่อปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาจะรู้แจ้งจะแทงทะลุปรุโปร่งไป พระพุทธศาสนาสอนไปนุ่น แต่มันก็ต้องอาศัย พื้นฐานนี้ อาศัยจิตสงบ จิตสงบเพราะจิตมันเป็นคนทำใจ

ที่นี้ให้พระที่ภาวนาก็ “ทำสมาธิๆ”

เขาทำความสงบของใจ เขาทำใจให้สงบ ทำให้มีความสุข ทำให้สงบระงับ แล้วเอาความสงบระงับแล้ว คั่นคว้าหาการงานของเรา หาวิปัสสนาของเรา ทำหน้าที่การงานของเราต่อไป ไม่ใช่สมาธิเป็นเป้าหมาย สมาธิเป็นความสงบของใจ ทำสมาธิ ทำเพื่อความสงบระงับ ความสงบระงับแล้วเราจะใช้ปัญญาต่อเนื่องกันไป

ฉะนั้น ถ้าจิตสงบแล้ว เพราะเราทำจิตสงบแล้ว สงบจริงหรือเปล่า แล้วบอกทำจิตสงบแล้ว แต่จิตสงบแล้วก็หลงพ้อพูดคนละเรื่องเลย หลงพ้อพูดจิตสงบแล้วมันสงบอย่างไร แต่เขาสงบแล้ว สงบแล้วถ้าเห็นอะไร เขาบอกว่า “ถ้าจิตสงบแล้วเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นปัจจุบัน”

คำว่า “เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” นี้เวลาถาม ภาวนาถูกใหม่ ถูก แล้วข้างหน้าต่อไปอย่างไร เพราะเวลาเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันเป็นปัจจุบัน ถ้าเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เห็น ดุสิต เวลาค้นเห็นนิมิต เห็น เทวดา อินทร์ พรหม เห็นส่งออก แล้วเวลาค้นเห็นกายเหมือนกัน เห็นนิมิตเหมือนกัน เห็นกาย ทำไมมันถูกละ ทำไมคนคนหนึ่งเห็นผิดละ ทำไมคนคนหนึ่งเห็นถูกละ แล้วคนคนเดียวกัน บางที่ก็เห็นผิด บางที่ก็เห็นถูก

ถ้าเห็นถูก เห็นใหม่ เห็นถูก จิตสงบแล้วจิตมีกำลัง พอจิตมีกำลังมันเห็นอะไร มันก็เหมือนเราสดชื่น กำลังสดชื่น มีกำลัง ทำอะไรก็โอ้โฮ! คล่องตัวไปหมดเลย แต่ตอนนี้ป่วยจนลุกไม่ได้แล้ว เราเห็นแล้วทำอะไรละ จิตไม่สงบไป

เรานอนเบาะอยู่บนเตียงเลย กล้ามเนื้ออ่อนแรง ยกมือก็ไม่ได้ แม้แต่ยกน้ำดื่มเองก็ไม่ได้ แล้วให้ทำอะไรละ เห็นอยู่นี้ แก้วน้ำตั้งอยู่นี้ แก้วน้ำก็ตั้งอยู่นี้ กล้ามเนื้ออ่อนแรง หยิบไม่ได้ กระหาย อยากกินน้ำมาก กอดออด กอดก็ไม่ได้ ยกมือไปไม่ได้ กอดออดเรียกพยาบาลป้อนที่ นี่เห็นถูกหรือเห็นผิด

ฉะนั้น เวลาเห็น นี่ไง สมาธิ มิจฉาสมาธิ สัมมาสมาธิ เวลาปัญญา มิจฉาปัญญาหรือ สัมมาปัญญา ถ้ามิจฉาๆ สมุทัยมันแทรก มิจฉาก็เห็นแก่ตัว มิจฉาคืออยากได้กรรมะของพระพุทธเจ้า มิจฉาคือพูดกรรมะพระพุทธเจ้าด้วย แต่ตัวเองไม่รู้ แต่พูดกรรมะของคนอื่นไป

เขาถามปัญหา เดี่ยวจะหาว่าหลงพ้อแรงอีกแล้ว

มันไม่ใช่แรงหรือที่เวลาพูด มันพูดเปรียบเทียบไง เวลาโยมถามปัญหาเราได้อาศัยว่าเราทำงานตอบโยม แต่เวลาเราตอบปัญหาไปแล้วมันเข้าเว็บไซต์ไป สังคมได้ประโยชน์แล้วสังคม ตอนนี้สังคม คุณ สังคมเป็นเหยื่อ ทุกคนก็มาหาเหยื่อจากสังคมนี้ แล้วเรา เวลาเราพูด เราพูดเพื่อใคร ที่เห็นถูกเห็นผิด เราพูดเพื่อใคร เพราะอะไร

เพราะว่าประสาเรา เราคิดว่าเรามีปัญญาพอที่จะไม่เป็นเหยื่อใคร เราคิดว่ากูเอาตัวรอดได้ แต่กูพูดเพื่อใครล่ะ กูไม่ได้พูดเพื่อกูนะ ฉะนั้น เวลามีปัญหาเราทำหน้าที่คือเราตอบผู้ถามปัญหาด้วย แล้วเราพูดออกไปแล้วมันเพื่อสังคมได้ประโยชน์ด้วยไง ฉะนั้น สังคมได้ประโยชน์ เวลาถ้าจิตสงบแล้ว เวลามันเห็น เห็นอย่างไร เห็นถูกเห็นผิด ถ้าเห็นถูกเห็นผิดนะ ถ้าเห็นถูก เขาว่าถามหลวงพ่อกว่า หลวงพ่อกว่าถูกสิ ถ้าเราเห็นผิดล่ะ เห็นผิด หลวงพ่อก็บอกว่าถูกเห็นผิด หลวงพ่อบอกว่าถูก เห็นผิด

เห็นผิดก็แข็งเห็นนะ ถูก ถูกคือแข็งทำมา แข็งถึงได้เห็นอย่างนั้นไง ถ้าเห็นแล้ว ถ้าเห็นผิด

คำว่า “ถูก” ถูกคือทำมาจนเห็น แต่ถ้าเห็นนี้มันผิด ผิด ต้องแก้ไข ผิด มันไปไม่ได้หรือ ถ้าผิดนะ เราไปตามนั้นนะ มันจะลงมิจนไปเรื่อย ถ้ามันผิดไปแล้วนะ มันจะขึ้นมาเห็นอีกไม่ได้ มันจะรู้อย่างนั้นอีกไม่ได้ ต่อไปมันจะไม่เห็นเลย

ถ้าเห็นแล้วนะ เราทำ เราเห็นกาย เราเห็นอะไรที่มันผิด แล้วเราเดินตามไป เราแก้ไปนะ จิตนี้มันจะออกห่างจากธรรมะไปเรื่อยๆ ออกห่างจากธรรมะไป ออกห่างจากธรรมะไป ออกห่างจากสังขารไป มันจะได้อะไรมา มันจะได้แต่ความร้อน มันจะได้แต่ความทุกข์ความยาก เดี่ยวมันก็เลิกภาวนา พอถึงที่สุดแล้ว อ้อ! ภาวนาเป็นอย่างนี้เองหรือ ภาวนาแล้วครอบครัวยิ่งแตกแยก เงินทองก็ไม่มี ร่างกายก็ทุพพลภาพ โอ้ย! เลิกดีกว่า เพราะอะไร เพราะมันเห็นผิด

ถ้ามันเห็นถูก

“แล้วเห็นผิด หลวงพ่อกว่าถูกได้อย่างไร”

อ้าว! ที่แข็งเห็น แข็งเห็น แข็งแก้ไข แต่ถ้ามันถูกต้องล่ะ ถูกต้อง มันเป็นสัมมาใจ เพราะเป็นสัมมานะ เวลาพิจารณาไปแล้ว ถ้าเห็นผิด มันพิจารณาไปแล้วมันมีแต่ทำให้จิตใจเสื่อมจิตใจมันออกจากธรรมะไป

ถ้าเห็นถูก เห็นถูก วิปัสสนาไปแล้วมันปล่อย กำลังมันเกิดขึ้น ปัญญามันเกิดขึ้น คำว่า “มันเกิดขึ้น” มันคืออะไร มันเป็นสังขารอะไร ถ้าเห็นถูกนะ เห็นถูก เวลาสำรวจมันคายออกไป เข้าสู่สังขาร เข้าสู่กระแส ถ้าถึงที่สุดมันขาดกระแสเลย ถ้าเห็นถูกมันเป็นแบบนี้ นี่แก้ให้ถูก มันจะถูกมาเรื่อยๆ ใจ

แต่ไม่ใช่แก้ให้ผิด ถ้าคนไม่เป็นมันแก้ให้ผิดใจ เพราะแก้ให้ผิด มันเป็นตรรกะ มันจินตนาการได้ พุดไปเรื่อย แต่ผิดถูก ใจคนทำได้รับผล จะบอกว่าใจคนทำนะช่วย ช่วยใจคนทำได้รับผลเพราะมันเห็นผิด แล้วใจคนแก้ไม่มีอุทเทภาวะ มันก็พุดไปตามตำรา ใจคนเห็นผิดมันก็ทำไปเรื่อย แล้วผลที่ตกขึ้นมาคือใจคนทำเสื่อม แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ ท่านจะมาถูก สอนให้ถูก ลากมาให้ถูก

ถ้ามันผิด มันผิดอยู่แล้ว มันผิดอยู่แล้วเพราะอะไร เพราะจิตมันไม่สงบ ใจจิตมันสงบนะ มีสิ่งใด จิตสงบ ขนาดว่าเราเห็นนิมิตใช่ไหม เวลาจิตสงบแล้วเห็นนิมิต เราเข้ามาสู่อุจเฉต นิมิตนั้นดับ ถ้าเราเห็นนิมิต เราตามนิมิตนั้นไป นิมิตนี้มันจะหลอกมากขึ้น เห็นไหม เวลาเห็นผิด

ขณะที่ว่าส่งออกเห็นนิมิตผิดใหม่ ผิด แล้วถ้าจะแก้ กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่พุทโธ เพราะพุทโธมันไม่ส่งออก นิมิตนั้นก็ดับ ง่ายๆ เวลาหลักการมันง่ายๆ แต่คนทำมันไม่ถนัดนะสิ เพราะตัณหา มันยุ่งเหยิง มันไม่ถนัดเพราะตัณหา ถ้าตัณหาเป็นเรา มันไปเลย ถ้าแก้ให้ถูก จบตรงนั้น

“ถ้าจิตสงบแล้ว เมื่อเห็นสิ่งใดที่เห็นเด่นชัด ยกสิ่งนั้นขึ้นวิปัสสนาให้หรือไม่ครับ”

ใช่ วิปัสสนา แล้วถ้ามันเห็นถูกนะ จิตสงบแล้วใช้ปัญญา ถ้ามันเห็นผิด มันจะแยกแยะได้เลย ถ้าเห็นผิดนะ ถ้าเห็นถูก มันจะเป็นไตรลักษณ์ คำว่า “เป็นไตรลักษณ์” มันจะแปรสภาพให้เราเห็น ชัดๆ เลย มันเป็นไตรลักษณ์นะ มันจะย่อยสลายเลย มันจะเหลือแต่ความเว้งว่างเลย นี่ถ้าเห็นถูกนะ ถ้าเป็นมรรคนะ

ถ้าเห็นผิด เห็นผิด เห็นเทวดา เทวดาจะชวนไปเที่ยวสวรรค์ เทวดาจะชวน จะชวนไปเห็นนางฟ้า ถ้าเห็นผิดมันต่อเนื่อง มันเกี่ยวเนื่องไป ถ้าเห็นถูกมันเป็นไตรลักษณ์ พิจารณาแล้วมันย่อยสลาย มันเป็นแบบนี้ นี่เห็นถูก

แล้วมันพิจารณาอย่างนี้ใช่ไหม

ใช่ หัดทำอย่างนี้เรื่อยๆ ไป นี่ข้อที่ ๑. ใช่ไหม

“๒. เมื่อพิจารณาไปแล้วมันยังไม่กระจ่างแจ้ง แต่จิตมันถอนออกจากการพิจารณา เรียกว่าจิตอ่อน ให้กลับมาพุทโธ และสะสมขึ้นมาใช่หรือไม่”

ใช่ การพิจารณาไปแล้ว เมื่อมันไม่กระจ่างแจ้ง เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อย ถ้ามันเห็นถู่ๆ พิจารณาไปแล้วมันปล่อย กำลังมันไม่พอ พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก พิจารณาไปแล้วมันไม่กระจ่างแจ้ง มันไม่กระจ่างแจ้ง แต่ครั้งที่แล้วบอกว่าพิจารณาไปแล้วยังสงสัยว่ายังมีอยู่

เพราะมันไม่กระจ่างแจ้ง เพราะมันยังมีสงสัย มันมีสมุทัยแฝงอยู่ ถ้ามันพิจารณาไปบ่อยครั้ง พอมันสมดุลง มันจะไม่มี ความสงสัย ไม่มีสิ่งใด แล้วไม่มีจุดต่อมที่ว่ายังสงสัยอยู่

สงสัยนั้นคือภวาสวะ สงสัยนั้นคือภพ ฉะนั้น เวลามันไม่กระจ่างแจ้ง พิจารณาไปแล้วมันไม่กระจ่างแจ้ง ถ้ากำลังไม่พอ วางเลย ไม่ต้องพิจารณา กลับมาพุทโธ กลับมาพุทโธให้มีกำลัง มีกำลังแล้วมันถึงพิจารณาได้ ถ้าไม่มีกำลัง พิจารณาไปแล้วมันไม่กระจ่างแจ้ง พิจารณาต่อเนื่องไปมันก็เสื่อมไปเรื่อยๆ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มันจะก้าวเดินไปพร้อมกัน เริ่มต้นจากพยายามทำความสงบ

เขาบอกทำสมาธิๆ

ไม่ใช่ ใช้ปัญญาทำความสงบของใจ ถ้ามันได้สมาธิก็ได้สมาธิ เพราะเราไม่ได้ทำฉาน

ฉาน ปฐมฉาน ทุตติยฉาน ตติยฉาน จตุตถฉาน ฉานมันขึ้นลง รูปฉาน อรูปฉาน แต่สมาธิ ทำสมาธิ ทำศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องการพื้นฐานของความสงบเพื่อจะเจริญปัญญา ถ้าเจริญปัญญา

เวลาพิจารณาไปแล้วมันไม่กระจ่างแจ้ง มันไม่กระจ่างแจ้ง เราก็ถอนกลับมา หรือว่าถ้าพิจารณาไปแล้ว เวลาจิตมันถอนออกจากการพิจารณา

ถ้าจิตมันไม่สงบ มันถอนเองเลยนะ เพราะคนมันไม่มีกำลัง คนไม่มีกำลังแล้วก็ฝันให้มันไปทำ มันไม่ไหว มันก็ถอยนะสิ มันถอยยังดี หลวงตาใช้คำนี้นะ คำนี้เราจำแม่นเลย แล้วมันฟังใจมาก ท่านบอกว่า การทำความสงบ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนสมาธิ จะบอกทำสมาธิไม่ได้ ต้องบอกทำความสงบ เวลาทำความสงบ เวลาทำสมาธิ พอจิตมันสงบแล้วอย่าไปดึงมันออก อย่าไปกวน ท่านบอกว่า ถ้าจิตมันสงบแล้วปล่อยให้มันสงบ แล้วให้มันคลายตัวออกมาเอง แต่บางทีเราใจร้อน พอจิตสงบแล้วเราอยากจะดึงออกมาทำงานไป ท่านบอกว่าจิตสงบแล้วนะ แล้วเรากระตุ้นให้มันออกมา ดึงออกมา ท่านบอกต่อไปจะทำสมาธิยาก ต่อไปจะเข้าไม่ได้อีกเลย

นี่ไง นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนทำสมาธิ คนทำความสงบของใจมันจะรู้เลยว่ามันเข้าไปแล้วมันไปพักอย่างไร แล้วมันคลายตัวออก คลายตัวออกมาอย่างไร แล้วบางคนใจร้อน ดึงมันออกมา หรือไปทำให้มันออกมา แล้วต่อไปทำไม่ได้อีกเลย ต่อไปเข้าไม่ได้อีกเลย

ครูบาอาจารย์ที่ท่านชำนาญนะ ท่านทำมานะ อุปสรรคมันเยอะ เพราะอะไร เพราะคนไม่รู้แล้วทำ คนไม่รู้ไปทำ อุปสรรคมันเยอะเลย แต่เพราะไม่รู้แล้วทำมันถึงมีอุปสรรค แต่ก็ต่อสู้มา แก้ไขมาจนมันผ่านมาได้ ในเมื่อเป็นอาจารย์ เป็นอาจารย์ เป็นผู้ที่ห่วงใย ผู้ที่ปฏิบัติ ท่านบอกไว้ก่อน

ฉะนั้น ถ้ามันบอกมันพิจารณาแล้วมันถอนเอง

จิตมันไม่มีกำลัง มันถอนเอง มันดีอยู่แล้ว พอถอนก็กลับมาที่พุทโธ แล้วมีกำลังแล้วจับมาพิจารณาใหม่ กลับไปพิจารณาใหม่ พิจารณาอยู่แล้ว เพราะมันเป็นหน้าที่การงานของเรา เราเกิดมาชาติหนึ่ง เรากินอาหารมาไม่รู้กี่หมื่นมือ เราจำเป็นจะต้องกินไปอีกเรื่อยๆ ไม่ต้องห่วงว่ากินมือนี้แล้วเดี๋ยวมือหน้ากินไม่อร่อย เดี่ยวมือหน้าไม่กิน ไม่เป็นไร ทำแล้ว ปล่อยแล้ว ซ้ำๆ ทำซ้ำๆ นี่คือการประสพการณ์ ทำอย่างนี้ต่อเนื่องๆ ไป

จากที่มันติด แก้ให้มันถูก แก้ให้มันถูก ทำให้มันถูกทางขึ้นมา แล้วทำให้ถูกทางขึ้นไปแล้วยังมีทางต่อเนื่องไป ยังทำของเราต่อเนื่องขึ้นไป ไม่ต้องห่วง ทำของเราต่อเนื่องไป

พูดถึงข้อที่ ๒. “เมื่อพิจารณาแล้วมันไม่กระ้างแจ้ง และจิตมันถอนออกมาจากการพิจารณา เรียกว่าจิตอ่อนไม่ใช่ไหม”

ใช่ จิตมันอ่อนด้วย มันต้องเหนียว คนเราถึงจิตเข้มแข็งขนาดไหน มันก็ต้องพัก มันเหนียวมันล้าไง เราออกใช้ปัญญาคือการทำงาน คนทำงานแล้วมันต้องพักผ่อน คนทำงานเกิดมาไม่ต้องกินไม่ต้องนอน ทำงานทั้งชาติเลย มันไม่มีหอรอก คนเกิดมาทำงานเขาต้องพักผ่อน ต้องรื้อยแปด นี่ก็เหมือนกัน ทำมันยังมีเทคนิคอีกเยอะนัก ปฏิบัติไปมันจะรู้ของมัน

นี่เขาว่า “อย่างนี้ถูกต้องไหม”

ถูก แก้ให้ถูก

ขอแค่ ๒ คำถามเนาะ เพราะระยะทางยังอีกไกล ยังต้องภาวนาไปอีกเยอะมาก แล้ว “ปล. ภาวนาแล้วครอบครวัดีขึ้น การทำงานมันมีสติมากขึ้น”

พระพุทธศาสนาสอนที่นี้แหละ พระพุทธศาสนาสอน อย่างน้อยก็เป็นที่พัก เวลาคนทำสมาธิได้นะ เหมือนคนเดินอยู่บนถนนแห่งชีวิต แล้วมีบ้านเรือนให้พัก แต่คนถ้าทำสมาธิไม่ได้ มันเหมือนคนเดินบนถนนแห่งชีวิต แล้วเป็นคนไร้บ้าน ทุกข์มาก แต่ถ้าคนปฏิบัติเนะ มันมีบ้านมีเรือนไว้ ถนนแห่งชีวิตนี้มีที่พักที่อาศัย

นี่เหมือนกัน ที่นี้เวลาปฏิบัติแล้วครอบครวัดีขึ้น การทำงานมีสติมากขึ้น นี่แหละผลของศาสนา มนุษย์เรามีศาสนาเป็นที่พึ่งที่อาศัย หลวงตาพูดบ่อย ถ้าไม่มีศาสนา เราจะทุกข์ร้อนกันมากกว่านี้แน่ แล้วคนที่นับถือศาสนาพุทธเป็นคนที่มึบุญมาก มีบุญมาก มีบุญมากเพราะศาสนาพุทธให้อิสระภาพมาก ลองไปนับถือศาสนาอื่นสิ เขามีกติกายับคับ ต้องทำตามนั้นๆ แล้วถ้าไม่ทำเนะ เขามีตำรวจศาสนา เขาจับ เขาทำรุนแรงนะ

พระพุทธศาสนานี้ปล่อยอิสระภาพมาก แล้วให้สติปัญญาเราคิดค้นเอง เชื่อเอง แต่ก็เชื่ออย่างนี้ อย่าเชื่อเป็นเหยื่อ สังคมอ่อนแอเป็นเหยื่อทั้งนั้นเลย แต่เพราะศาสนาเปิดกว้างเพื่อให้คนมีปัญญาได้เข้าถึงธรรม มันก็ต้องเปิดกว้างอย่างนี้ จบ

ถาม : เรื่อง “ขอฟังธรรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุ๊ก ขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อกุ๊กที่ให้สติลูกคะ ลูกขอความเมตตาหลวงพ่อกุ๊กช่วยชี้แนะสอนลูกอีกสักนิดเกี่ยวกับเรื่องการเคลื่อนไหวของจิตได้ไหมคะ ลูกมีปัญหาปวดขา นั่งสมาธิไม่ได้ แต่ตอนนี้ก็พยายามจะเรียนรู้วิธีการเดินจงกรมเสริมแทน ลูกไม่ได้

นั่งสมาธิ แต่ลูกสังเกตเห็นว่า ปกติแล้วเหมือนมันมีลักษณะคล้ายๆ พลังงานเล็กๆ ที่กำลังหมุนไป กำลังเคลื่อนไปก่อนที่ความคิดจะเกิดขึ้นมาเสมอ กราบขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ : พลังเล็กๆ หรือจะพลังสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ เวลาคนเรามันเฉลียวคิดนะ เวลาคนเราเราคิดโดยสามัญสำนึก เราคิดตลอด เราคิดตลอด แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเนะ เรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจะบอกว่าคนเราทุกข์เพราะความคิด

เพราะมันคิดมันถึงได้ทุกข์ พอเราคิดเราถึงได้ทุกข์ เราศึกษาปั๊บ เราก็จะหยุดความคิด พอหยุดความคิด มันจะเกิดคำถามนี้ “ลูกรู้สึกว่ามันมีพลังงานคล้ายๆ กับมันหมุนเคลื่อนที่”

ไ้กรณีนี้อย่างนี้เขาเรียกอะไรนะ เวลากินยา ผลข้างเคียง เวลาปฏิบัติธรรม ผลข้างเคียง มันเยอะมาก นี่ก็เหมือนกัน เราพยายามจะรู้ทันตัวเราเอง ถ้ามันจะเกิดอะไรขึ้นก็ไม่ต้องไปสนใจ ผลข้างเคียงไง

ทางการแพทย์นะ เวลารักษา เขาห่วงผลข้างเคียงมาก ถ้ารักษาโรคนี้มันจะเกิดผลข้างเคียงโรคต่อๆ ไป แต่นี่ของเรา เราจะปฏิบัติภาวนาใช้ใหม่ คนเราทุกข์เพราะความคิด ทุกข์เพราะตีความความทะยานอยาก เราก็จะหยุดยั้งมัน พอจะหยุดยั้งมัน มันเริ่มต้นใสใจ ใสใจมันมีผลข้างเคียง มีรูป เวลาภาวนาไปจะเห็นนิมิตเห็นอะไร ผลข้างเคียงทั้งนั้นนะ

เราต้องทำความสงบของใจ เราต้องทำความสงบของใจ เราอยากให้อใจเราสงบ เราจะทิ้งโลก เราไม่อยากแบกโลก นี่ก็เหมือนกัน เราแบกความคิด ความคิดทำให้เราทุกข์ แต่เรามีสติปัญญา เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิไล่เข้ามา มันจะรู้จะเห็นสิ่งใด ผลข้างเคียง อย่าไปสนใจมัน แล้วเราตั้งใจ ตั้งใจทำของเรา ตั้งใจทำของเรา

ไ้ที่หมุนๆ มันเหมือนกับกลิ้งน้ำลาย นั่งแล้วเหงื่อแตก มันมีร้อยแปด ผลข้างเคียงเยอะมาก ผลข้างเคียงเพราะอะไร เพราะโดยความคิดของเรา เราคิดวันหนึ่ง คิดจนเอาความคิดมาเรียงไม่ถูกว่าเราคิดอะไรบ้าง แล้วเวลาจะคิดอะไรปั๊บ ก็เลสมันก็ยุแห่เลย ก็เลสมันก็แห่เลย

ทีนี้พอมีสติจะรู้ทันความคิด มันก็มีผลข้างเคียง มีลักษณะพลังงานอะไรก็ได้แล้วแต่ พลังงานก็คือความคิด มีอะไรจะเกิดขึ้น วาง แม้แต่โลกเขายังไม่แบกมันเลย ไ้เน่ความคิดเราก็

ไม่แบกมัน อะไรจะเกิดขึ้น เราก็ไม่แบกมัน เราไม่แบก เราจะวาง เราวางแล้วมีสติด้วย วางแล้วมีสติ สติของเรา จิตของเรา เราวางทุกอย่าง แต่เราเหลือตรงนี้ไว้

ไม่ใช่วางหมดเลย แล้วก็หนุน จับหนุส่งโรงพยาบาล ก็คนบ้าไป คนบ้ามันขาดสติไป มันวางจนไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลยหรือ

เราวาง วางความคิด แต่เรามีความรู้สึก ความรู้สึกนี้มีสติไว้ ทุกอย่างมีไว้ ให้อุปสังขารจะน้อยไป ให้อะไรที่ปวดชงปวดขา

เวลาเวทนามันเกิด ถ้าเวทนามันเกิดก็ส่วนเวทนานะ ให้อะไรมันเกิด คนเรามันอยู่ที่บาปกรรม คนทำเวรกรรมสิ่งใดมา ขณะที่ทำเวรกรรมสิ่งใดมาแล้ววางไว้ ตอนนี้จะตั้งใจปฏิบัติ ถ้าเราจะตั้งใจปฏิบัติ สิ่งอะไรเกิดขึ้น เราตั้งสติของเราไว้ แล้วเราผ่านอันนี้ไป เติมน้ำจืดก็ได้ นิ่งสมาธิก็ได้

แต่นี้ไม่ได้ พออะไรมันผ่านมา ความจริงมันแค่ผ่านมาแล้วมันจะผ่านไป พอมันผ่านมา จิตมันไปยึดไว้ใจ อารมณ์อย่างนี้ยึดไว้ แล้วอารมณ์นี้จะฝังใจไปตลอดชีวิตเลย อารมณ์ดี ๆ ผ่านมาเยอะเยอะเลย มันไม่เคยยึดสิ่งที่ดี ๆ เลย เวลาอารมณ์อะไรไม่ดีมา ยึดไว้ แล้วเวลาคิดก็คิดแต่สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีมันคิดบ่อยเลย แต่สิ่งดี ๆ มันไม่ค่อยเคยคิดเลย

ใสนี้ก็เหมือนกัน ให้อะไรมัน ความรู้สึกมันมีทั้งนั้นนะ ถ้าเราไม่ไปข้องแวะกับมัน เวลาเราจะนั่ง เราพุทโธของเราชัด ๆ ไปเลย ใช้ปัญญาอบรมสมาธิไปเลย แล้วถ้ามันเกิดขึ้น เราก็เปลี่ยนแปลงของเราไป ถ้ามันไม่ได้ ไม่ได้ก็ภาวนาของเราไป เวลาเพติดเพติดกับชีวิตทั้งชีวิตเลยไม่เห็นเป็นอะไร เวลานั่งสมาธิ ๒ นาที ปวดแล้ว

มันเป็นบาปกรรมของใคร บาปกรรมของคนมันก็เจออุปสรรคอย่างนั้น แล้วอุปสรรคมีทุกคน แต่อุปสรรคของคนมันมีมากหรือน้อย บางคนนี่มีอุปสรรคมหาศาลเลยนะ แต่จิตใจเขาเข้มแข็ง เขาดูว่าเป็นของเล็กน้อย เขาผ่านได้หมดเลย ให้อะไรเกิดมาอาการ ๓๒ ครอบ ทุกอย่างก็ครบ เสร็จแล้วอะไรหน่อยก็น้อยใจ อะไรหน่อยก็น้อยใจไปฝั่ง

ตอนนี้มันมีใช้ใหม่ คนพิการที่เขาเอามาปลุกเราให้คนมีกำลังใจ เห็นใหม่ เขาพิการนะ เขายังมาให้กำลังใจคนสมบุญเลย เขาพิการนะ เขายังทำอะไรประสบความสำเร็จในชีวิตเขา เขาโด่งดังไปทั่วโลกเลย เอ็งอาการ ๓๒ เต็มตัวเลย โอ้ย! ปวดขา ปวดๆ

เขาพิการ เขายังผ่านไปได้อยู่ ถ้าคิดอย่างนี้บ๊อบ ใ้ที่เวทนางเวทนานะ มันจางไป เพราะเราไม่ให้คำมั่น เราไม่ให้คำมั่น มันเกิดมาในใจเราไม่ได้หรอก แต่เราไปให้คำมั่นไป เวทนา เล็กน้อย เราก็ให้คำมั่นเสียใหญ่โต เหยียบย่ำหัวใจ แล้วก็มาถาม “หลงพอๆ”

เราสอนให้คนไม่แบกโลกนะ แต่กูต้องแบกพวกมึงนี่ ใ้โฮ! ใครๆ ก็ต้อง...สอนไม่ให้แบกโลก แล้วเอ็งไปแบกใครละ

ไม่ต้องแบกใครหรอก ให้คิดอย่างนี้ เวลาคิด มันพัฒนาขึ้น เตียวใจเข้มแข็งขึ้นนะ ใ้ เวทนานี้ก็เล็กน้อย ทุกอย่างเล็กน้อยหมด ถ้ามันเล็กน้อยมันก็จบไป คำว่า “จบ” เอาที่นี้ ถ้าเรา เอาที่นี้ละ เราดูแลเรา เรารักษาใจของเรา แล้วภาวนาไป

ใ้ปัญหา นี่ ปัญหา มันเกิดขึ้น แล้วเราจะพูดนะ ถ้าภาวนาแล้วเป็นขึ้นมาละ ใ้ปัญหา ที่ถามหลงพอ พอถึงแล้วจะอายเลยละ เพราะมันไม่ใช่ปัญหา แต่เวลามันอ่อนแอ มันเลย เป็นปัญหา แต่ถ้าภาวนาไปแล้วนะ นี่ไม่ใช่ปัญหาหรอก แล้วมาคิดถึงตอนนั้นนะ เขินๆ เลย แต่ตอนนี้ ใ้โฮ! “หลงพอๆ”

ตั้งสติไว้ วุฒิกาวะของใจ เวลามันปฏิบัติขึ้น มันเจริญขึ้น ดีขึ้น คนเรามันต้องเจริญขึ้นดี ทุกคน เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ เผยแผ่ธรรมก็เพื่อนี้ไง ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา วันมาฆบูชา ๒ วันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร เวลาปลงอายุสังขาร “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราจะไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถกล่าวแก้คำจบบังของลัทธิต่างๆ ได้ ไม่ยอมนิพพาน ไม่ยอมนิพพาน ไม่ยอมนิพพาน” มารก็ดลใจมาตลอด ดลใจมาตลอด จนมาชะอีก ๒ วันนี้ พระพุทธเจ้าปลงอายุสังขารเลย “อ้าว! อีก ๓ เดือนจะตาย” ใ้โฮ! โลกธาตุนี้ไหวหมด พระอานนทนี่เชื่อเลย

นี่ไง ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้ กล่าวแก้ความสงสัย กล่าวแก้คือว่าถอดถอนมันนะ กล่าวแก้ได้ทุกๆ อย่าง พอกกล่าวแก้ได้ อีก ๓ เดือนจะนิพพาน แล้วในหัวใจเรา ถ้าเราพัฒนาขึ้นมา มันก็จะเป็นแบบนี้ มันจะเข้มแข็ง

มันจะดีขึ้น มันจะพัฒนาขึ้น เราเอาที่หัวใจของเรา ศาสนาสัญญัตตนี้ สำคัญที่หัวใจ
ทุกคน อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ใจดวงนั้นพัฒนาขึ้น ใจดวงนั้นดีขึ้น
ใจดวงนั้น สวากสาวกะ ศากยบุตรพุทธชินโรส จากที่อ่อนแอๆ มันเข้มแข็งขึ้นมา
ภาวนาขึ้นมา พอภาวนาขึ้นมาแล้ว ร่มโพธิ์ร่มไทร

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านภาวนาแล้วเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของเรา หลวงตา ครูบา
อาจารย์ของเราเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของเรา แล้วเราภาวนาขึ้นมา เราก็เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรในตัวเอง
เองก่อน เพราะเราสู้แจ้ง

สู้แจ้งแล้ว ใ้กิเลสเล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้ที่มันมาๆมาๆเหย มันเข้ามาไม่ได้หรอก ไม่แบก
โลก ไม่แบกความคิด ไม่แบกต้นหาความทะยานอยาก ไม่แบกครอบครัวมาร ละทิ้งมันหมด
เอวัง